

Разом з цим, Законом передбачено здійснення оплати вартості послуг транспортування та розподілу природного газу як плати за потужність об'єкта споживача.

Пунктом 1 глави 6 розділу VI Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (далі – Кодекс ГРМ), визначено, що розрахунки споживача за договором розподілу природного газу здійснюється за тарифом, встановленим Регулятором для відповідного оператора газорозподільних систем (далі – Оператор ГРМ), виходячи з величини приєднаної потужності об'єкта споживача.

При цьому, відповідно до абзацу четвертого пункту 3 частини 6 статті 4 Закону будь-які платежі, пов'язані з доступом до газотранспортних і газорозподільних систем, газосховищ та установки LNG або приєднанням до газотранспортної або газорозподільної системи (у тому числі тарифи на послуги транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу та послуги установки LNG), розраховуються незалежно від фізичного шляху слідування природного газу.

Таким чином, забезпечення потужності, право користування якою оператор газотранспортної системи та оператор газорозподільної системи може надати замовникам, зокрема побутовим споживачам (населенню), з гарантією реалізації такого права не залежить від фактичних обсягів споживання природного газу та від фізичного шляху слідування природного газу.

Разом з цим, з 01 квітня 2017 року набрали чинності тарифи на послуги розподілу природного газу для газорозподільних підприємств, розраховані на основі приєднаної потужності, встановлені постановами НКРЕКП.

Зазначені тарифи були розраховані на основі Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу, затвердженої постановою НКРЕКП від 25.02.2016 № 236 (зі змінами) (далі - Методика). Дана Методика розроблена з урахуванням досвіду країн ЄС та передбачає соціальний захист побутових споживачів для полегшення їх адаптації до нових умов на ринку природного газу.

Методику було розміщено на офіційному веб-сайті НКРЕКП (<http://www.nerc.gov.ua/>), відповідно у розділі «Документи/Постанови/2016».

Слід зазначити, що обґрунтування до рішення про встановлення тарифів на послуги транспортування природного газу для споживачів України для точок входу і точок виходу для ПАТ «Укртрансгаз» та тарифів на послуги розподілу природного газу для газорозподільних підприємств також було розміщено на офіційному веб-сайті НКРЕКП (http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Materialy_zasidan/2017/berezen/28.03.2017/p14_28-03-17.pdf).

Встановлення тарифів на основі нової методології як плати за потужність та відокремлення вартості послуг від вартості газу як товару передбачає відхід від застарілої системи встановлення загального тарифу, та надає ряд переваг для кінцевого споживача:

- споживач може вільно обирати постачальника газу;
- внаслідок конкуренції на ринку постачання ціна на газ (товар) зменшиться;
- нарахування за послуги буде рівномірним;
- прозорість формування платежів за газ як товар та послуг розподілу природного газу;

розмір плати за користування газовою інфраструктурою визначається залежно від установленого тарифу та встановлених газових приладів і лічильника, які наявні у споживача;

підвищення рівня безпеки газопостачання;
контроль за наданням якісних послуг.

Варто зазначити, що з урахуванням вимог законодавства, вартість послуг транспортування природного газу включена до тарифу на послуги розподілу природного газу.

Одночасно зазначаємо, що стара неефективна методологія тарифоутворення не в повній мірі відображала характер та суть надання послуг транспортування та розподілу природного газу, оскільки витрати на забезпечення надійної та безпечної експлуатації газорозподільної системи, а саме обслуговування та підтримки технічного стану пристроїв, установок, мереж, а також системних об'єктів згідно з вимогами законодавства, підтримання необхідного тиску в трубопроводах, забезпечення постійних чергувань команд технічної допомоги, витрати на оплату праці працівників підприємств, в тому числі диспетчерів, слюсарів та контролерів, та інші витрати не залежать від обсягів розподілу природного газу.

При такому механізмі оплати послуг розподілу природного газу виникала сезонність отримання Операторами ГРМ тарифної виручки, так як влітку обсяги споживання природного газу значно менші порівняно з зимовим періодом.

Таким чином, механізм введення плати за потужність дозволяє забезпечити рівномірне надходження коштів за послуги Оператора ГРМ, у тому числі в літній період, що є найбільш сприятливим для забезпечення стабільної роботи, обслуговування трубопроводів, проведення профілактичних та ремонтних робіт, та рівномірну оплату вартості послуг споживачем.

При цьому, важливо зазначити, що «плата за потужність» та «плата за підключення» (або «плата за приєднання») є різними та не пов'язаними між собою платежами, які сплачуються за надання різних послуг

Варто відмітити, що плата за потужність, яка оплачується споживачем, до свого складу включає:

податок на додану вартість, встановлений Податковим кодексом України;
вартість послуг Оператора ГТС (ПАТ «Укртрансгаз») в точках виходу, яка сформована відповідно до Методики визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, затвердженої постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2517, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1388/27833, виходячи з необхідних витрат на обслуговування 38 046 км мереж ГТС, 72 компресорних станцій, 110 компресорних цехів, 702 газоперекачувальних агрегатів, 1455 газорозподільних станцій тощо, зусиллями 21 тисячі працівників;

витрати Операторів ГРМ, пов'язані із забезпеченням надійної та безпечної експлуатації газорозподільної системи України: понад 274 441 км мереж ГРМ, 52 213 газових регуляторних пунктів/шафових газових регуляторних пунктів, 46 863 систем електрохімзахисту, обслуговування і підтримки технічного стану інших пристроїв, установок, мереж, а також системних об'єктів згідно з вимогами законодавства підтримання необхідного тиску в трубопроводах, запобігання

можливим вибокам газу та недопущення аварійних ситуацій зусиллями 53 тис. працівників тощо.

Відповідно до пункту 2 глави 2 розділу I Кодексу ГРМ Оператор ГРМ відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (будівництво) газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у його власності чи користуванні, належну організацію та виконання розподілу природного газу.

При старій системі оплати споживачами за послуги розподілу та транспортування природного газу (доставки) лівова частка оплати припадала на споживачів, що споживали великі обсяги природного газу. Таким чином, такими споживачами фактично сплачувалась частка вартості послуг за споживачів, що споживали менший обсяг природного газу.

Крім того, споживачі, які приєднані до газової труби, але не використовували природний газ, відповідно не сплачували і вартість обслуговування мережі, забезпеченого тиску та потужності, за них це сплачували інші споживачі.

При цьому, при новій системі оплати споживачами за послуги розподілу та транспортування природного газу, як плати за потужність, відбувається рівномірний та справедливий розподіл оплати за надані послуги, а саме за право користування потужністю споживачами сплачується пропорційно забезпеченій потужності, відповідно до типорозміру встановленого лічильника газу.

Одночасно зазначаємо, що споживачі природного газу у разі виявлення потреби зменшення приєднаної потужності можуть у зручній і доступній спосіб зменшити типорозмір вже встановленого лічильника шляхом внесення відповідних змін до проектної документації.

Положення Кодексу ГРМ містять гнучкі та диференційовані підходи у вирішенні питання визначення типорозміру лічильника природного газу, встановленого у споживача, та жодним чином не встановлюють виключного права операторів газорозподільних систем на вибір типорозміру лічильника.

Так, відповідно до пункту 5 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ при письмовому зверненні споживача про зменшення приєднаної (дозволеної) потужності його об'єкта, визначеної в технічних умовах приєднання та/або проектній документації, в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до технічних умов приєднання та/або проектної документації, які погоджуються з Оператором ГРМ. У такому разі змінюються (зменшуються) типорозмір (номінальна потужність) комерційного вузла обліку в точці вимірювання та приєднана потужність об'єкта споживача, а Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідній ГРП згідно з вимогами розділу VII Кодексу. При цьому заходи із заміни комерційного вузла обліку газу забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок споживача у строк, що не повинен перевищувати три календарних місяці з дати компенсації споживачем затрат Оператора ГРМ на заміну комерційного вузла обліку газу.

При цьому, забороняється демонтаж комерційного вузла обліку без одночасного встановлення іншого комерційного вузла обліку зі зменшеним типорозміром.

Якщо Оператор ГРМ у визначений строк не здійснив заміну комерційного вузла обліку газу, розрахунок споживача за послуги розподілу природного газу з

дати прострочення заміни комерційного вузла обліку газу здійснюється, виходячи з приєднаної потужності, як для типорозміру комерційного вузла обліку газу, який мав бути встановлений.

Після встановлення тарифів, розрахованих на основі приєднаної потужності відповідно до законодавства, що було логічним продовженням загальної реформи ринку природного газу, до НКРЕКП одночасно звернулись споживачі, Прем'єр-міністр України Володимир Гройсман та Президент України Петро Порошенко щодо призупинення дії рішень НКРЕКП щодо встановлення тарифів на послуги розподілу природного газу з метою забезпечення додаткового захисту споживачів.

Тому на відкритому засіданні 10.04.2017 прийнято постанову НКРЕКП № 494 «Про скасування деяких постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» щодо скасування попередніх рішень про встановлення тарифів на послуги транспортування та розподілу природного газу як плати за потужність.

Слід додати, що питання нарахування пільг та субсидій не відноситься до компетенції НКРЕКП. Повідомляємо, що Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 26.04.2017 № 300, якою внесено зміни до постанов КМУ від 21.10.1998 № 848, від 06.08.2014 № 409 та від 23.08.2016 № 534, що стосуються порядку надання субсидій. Відповідно до зазначених змін субсидії поширюється і на послуги транспортування та розподілу природного газу.

Одночасно зазначаємо, що частиною третьою розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» передбачено, що до Голови та членів Регулятора, які перебувають на посаді станом на день набрання чинності зазначеним Законом, Президентом України застосовується ротація, згідно з якою члени Регулятора підлягають звільненню у такі строки:

три члени Комісії - не пізніше 6 місяців з дня набрання чинності цим Законом;
два члени Комісії - не пізніше 12 місяців з дня набрання чинності цим

Законом;

два члени Комісії - не пізніше 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом.

Відповідний план ротації з поіменним списком затверджується Президентом України.

При цьому, повідомляємо, що Указом Президента України від 23 березня 2017 року № 78/2017 затверджено план ротації Голови та членів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Д. Вовк